

I. Konferenca slovenskih novinarjev iz sveta in Slovenije

Ljubljana, 27. in 28. september 2012

I. Konferenca slovenskih novinarjev iz sveta in Slovenije je potekala 27. in 28. septembra 2012, v prostorih RTV Slovenija, na Tavčarjevi ulici v Ljubljani. Udeležilo se jih je več kot 120 udeležencev, od tega predavatelji iz Italije, Italije, Madžarske, Hrvaške, Argentine, Avstralije, BiH, Švice, Kanade in Slovenije.

Častni pokrovitelj dogodka je bil predsednik Vlade Republike Slovenije Janez Janša. Konferenco smo pripravili v sodelovanju z vodstvom in s sodelavci RTV Slovenija, z Društvom novinarjev Slovenije in Združenjem slovenskih novinarjev in publicistov. Izvedbo konference sta finančno podprla Urad RS za Slovence v zamejstvu in po svetu in RTV Slovenija.

Cilj strokovnih posvetov SSK je odkrivanje in povezovanje vseslovenskih talentov doma in po svetu. Tokrat smo v želji, da analiziramo in kaj storimo tudi za spremenjen odnos slovenskih medijev in politikov do rojakov po svetu, prvič zbrali strokovnjake s področja časnikarstva, spletnih portalov in drugih sredstev javnega obveščanja.

Uvodoma so navzoče pozdravili predsednik SSK, dr. Boris Pleskovič; generalni direktor RTV Slovenija, mag. Marko Filli; podpredsednica Vlade RS in ministrica za Slovence v zamejstvu in po svetu Ljudmila Novak; minister RS za izobraževanje, znanost in kulturo, dr. Žiga Turk; član Komisije DZ za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu, Jožef Horvat; v.d. generalnega direktorja direktorata za medije na Ministrstvu RS za izobraževanje, znanost, kulturo in šport, Miro Petek.

Uvodni predavanji

Darka Zvonar Predan, dobro desetletje dopisnica Večera iz Trsta, je s prispevkom Zaznava zamejstva in zdomstva v slovenskih matičnih medijih nanizala dokaze, kako je zamejstvo za javnost in sredstva javnega obveščanja v Sloveniji kljub geografski bližini duhovno in tudi intelektualno zelo daleč. Ne malokdaj se ga je izkoriščalo: izdajanje časnika Republika na Tržaškem v začetku 90 tih let lahko razumemo tudi kot projekt vmešavanja pripadnikov manjšine v notranjepolitična dogajanja v Sloveniji. Zamejstvo postane za slovensko javnost zanimivo le, če ga pretresa kakšna afera ali pa izjemno zanimiv posameznik slovenskega rodu. Predavateljica je izpostavila odnos do tržaškega pisatelja Borisa Pahorja. Se ne pojavlja na spletni sceni, pa dosega izjemno medijsko pozornost v Italiji in končno v Sloveniji, tudi zato, ker je tržno zanimiv. Moremo pa njegove pozive k narodnostni enotnosti in državotvorni držbi slišati in udejaniti tudi na področju vseslovenskih sredstev javnega obveščanja. Za čas bivanja v Trstu je bila Zvonarjeva namreč razumljena kot dopisnica iz tujine.

Mitja (Dimitri) Volčič - Volčičevo predavanje z naslovom Novinarska svoboda v primežu politike in kapitala je odstiralo številna čisto antropološka vprašanja: kaj je dobro in kaj slabo, ali slovenska televizija in drugi mediji kaj pomagajo k poenotenju slovenske družbe, in kako otroci sledijo vsebinam sredstev javnega obveščanja. Kapital je vedno bil in bo v navezi s politiko, zato o svobodi le težko kaj rečemo. In dokler se ne reši vprašanje lastništva medijskih hiš, se ne bo rešilo nič. Slikovito je Volčič zapisal: »Televizija je kakor Frankenstein, normalen človek z nekam dolgimi zobmi, ki v večernih urah sesa naše denarnice« in še osebna izkušnja »Menja se vlada, menjajo se direktorji, ostajajo vsi problemi.« Osebna etika novinarja pa le redkokdaj privede do njihovih rešitev. Volčičevo razmišljanje se je navezalo tudi na sodobne medije, tehnologija je odločno vplivala na revolucijo v arabskih in afriških državah, kar pa zadeva skrb za lep jezik, nas lahko tudi poneumlja: primer twiterja, - čisto dober medij za polpismene. Mitja Volčič je bil dolga leta mednarodni poročevalec RAI z Dunaja, Prage, Moskve, Bonna. Za svoje delo je prejel nad 40 italijanskih mednarodnih odlikovanj in dva častna doktorata, v času vstopa Slovenije v EU je bil član Evropskega parlamenta.

Izzivi modernizacije medijskega sveta skozi oči slovenskih novinarjev in slovenskih novinarjev v tujini-primerjava

predsedujoča: Vlasta Jeseničnik, RTV Slovenija, sodelujoči: Bojan Brezigar, Ministrstvo za kulturo, šolstvo, šport in znanost RS, Darko Bradassi – Slomedija, Italija; Katarina Drlja – Al Jazeera, BiH; Matija Stepišnik, Društvo novinarjev Slovenije, Igor Kršinar – Reporter, Mirko Štular – Val 202, Radio Slovenija, Udeležence okrogle mize je spremljalo uvodno vprašanje predsedujoče Vlaste Jeseničnik, ali bo svetovni splet, na katerem lahko v vsakem trenutku objaviš karkoli, povozil klasične medije. Odgovor je kratek: obstali bodo samo tisti časopisi, ki bodo šli v korak s časom: objavljali udarne vesti in klasična poročila v spletnih izdajah, kakovostne analize, komentarje pa objavili v tiskanih izdajah. Spletni portali pa postajajo tako blagoslov kot prekletstvo: poskrbijo za hitrost in vse povsod dostopnost, a so površni, ker ne dopuščajo preverjanja informacij, poglobljene analize in korekture.

O dvojnem poslanstvu manjšinskih novinarjev je spregovoril Bojan Brezigar, dolgoletni novinar in urednik Primorskih novic iz Italije. Novinarji slovenskih medijev na tujem se srečujejo z močno konkurenco tujejezičnega okolja, zato morajo za slovensko bralstvo izbirati zanimive uporabne in privlačne vsebine ter jih posredovati v preprostem in razumljivem slovenskem jeziku. Manjšinski mediji zato veliko prostora namenjajo mladim, šoli, športu in kulturi. Na tak način prinašajo slovensko besedo v družine, jo ohranjajo živo, dodatno izobražujejo in osveščajo.

Darko Bradassi, odgovorni urednik spletnega portala Slomedia, je predstavil primer finančno skromnega, živega, sodobnega, prijaznega in zanimivega medija Slovencev, ki živijo v Italiji, po svetu in v Sloveniji. Predvsem mladi pripadniki manjšine z izvirnimi informacijami sooblikujejo vseslovenski medijski prostor, njihove udarne in verodostojne informacije povzema tudi STA.

Katarina Drlja, dopisnica iz Bruslja za Al Jazeera Balkans, je orisala delovanje široko globalno razpredene medijske mreže s celodnevним informativnim programom s sedežem na Bližnjem Vzhodu. Al Jazeera je postala v svetu informativnih oddaj enkratna in vodilna, saj je z neposrednim oglašanjem iz revolucionarnih žarišč arabske pomladi spreminjala način poročanja in mišljenja. Ne tekmuje z ostalimi mediji za gledanost in marketing, temveč gradi svoje poslanstvo na zaupanju, ki si ga je pridobila pri gledalcih. Ti še najbolj verjamejo neposrednim sporočilom ljudem, ki so v medijski prostor spuščena brez cenzur marketinga, propagande in dnevne politike.

Matija Stepišnik, urednik časopisa Večer in predsednik DNS, je razglabljal o usodi časopisov. Tisk se srečuje z novimi komunikacijskimi možnostmi in tistim, ki jih ne izkoriščajo, padajo naklade in število bralcev. Vzpon brezplačnikov je pokazal, da ljudje berejo le še instant novice, mediji so vse bolj odvisni od oglaševalcev, ti pa vse manj od tiskanih medijev. Vendarle pa časopisi ostajajo prvi obrambni zid demokracije, nadzora oblasti in elit, a je njihova usoda vse preveč prepuščena samovolji lastnikov in moči kapitala. Prve informacije na twitterju so bolj dostopne a so kaotične.

Sprejem podpredsednice Vlade RS in ministrice za Slovence v zamejstvu in po svetu, Ljudmile Novak
Udeležence konference je v Kristalni plači Vlade RS sprejela in nagovorila podpredsednica Vlade RS in ministrica za Slovence v zamejstvu in po svetu Ljudmila Novak.

V petek, 28. septembra smo konferenco nadaljevali s sklopom "**Problematika in izzivi slovenskega novinarstva po svetu**", ki je bil zaradi številnih predavateljev razdeljen na dva dela. V prvem so sodelovali: Dušan Udovič (Primorski dnevnik), Marij Čuk (RAI), Hanzi Tomažič (Nedelja), Jurij Paljk (Novi glas), Ezio Gosgnach (Dom), Iole Namor (Novi Matajur) in Ivo Jevnikar (slovensko uredništvo RAI), ki je omizje tudi povezoval. Dokaj enotno omizje, ki je tudi geografsko dokaj povezano, je podalo sliko slovenskega medijskega delovanja v sosednji Italiji in deloma v Avstriji. Vsem je skupna in prioritarna naloga obveščati slovensko manjšinsko skupnost o osrednjih dogodkih v Sloveniji, po drugi strani pa ohranjati tudi lokalno komponento informiranja. Enotni so si tudi v tem, da je slovenščino potrebno

ohraniti, pri tem pa se seveda mnogi od njih (predvsem pri tiskanih medijih) srečujejo s težavami pri financiranju.

V drugem delu sklopa pa so svoje poglede in razmišljanja predstavili: Marjana Mirković (Sopotja), Andrej Mohar (ÖRF), Marijana Sukič (Porabje), Bojan Božič (Euro Blic in BH Radio 1), Mirko Vasle (Okence v Slovenijo), Meta Lenarčič (3ZZZ) in Marija Ahačič Pollak (Radio Glas kanadskih Slovencev), omizje pa je moderiral prof. Janez Stergar. Problemi medijev ostajajo kljub geografski raznolikosti podobni, vsi pa ugotavljajo, da se je potrebno za vzbuditev zanimanja pri mladih močno potruditi, saj je njihova identiteta manj vezana na lokalna dogajanja, poleg tega pa so neprestano izpostavljeni tudi drugemu, vsakdanjemu jeziku okolice. Predstavniki medijev so izrazili tudi željo po skupnem zamejskem portalu na katerem bi lahko objavljali in predstavljali dogodke, mnenja in razmišljanja. Predvsem slovenski mediji iz nesosednjih držav se soočajo s krizo, saj je vedno manj mladih, ki bi bili pripravljeni ali primerni za nadaljevanje njihovega dela, ki po večini niti ni plačano.

Mateja Feltrin Novljan, novinarka in urednica oddaj na radiu Ognjišče je vodila sklop **»Odmevnost zamejske in zdomske problematike v matičnih medijih«**. V njem so sodelovali: Andrej Černic (dopisnik iz Italije), Matjaž Merljak (Radio Ognjišče), Mirjam Muženič (RTV Slovenija), Boris Jauševc (Večer), Marjan Šrimec (RTV Slovenija), Nadja Podobnik (STA) ter dr. Danijel Grafeauer in dr. Katalin Munda Hirnök (INV). Zastopanost in podoba manjšin v množičnih medijih je eno izmed najpomembnejših vprašanj pri vzpostavljanju enotnega slovenskega kulturnega prostora. Žal slovenski mediji prikazujejo pretežno politično situacijo na tujem, še to največ iz Italije, skoraj nič pa o življenju manjšine na Štajerskem. Mediji dodatno ustvarjajo zmedo, saj Slovincem v svet pošiljajo v glavnem politične informacije, le malo pa o drugih pomembnih in narodno pozitivnih dogodkih v domovini. Več načrtnega sodelovanja regionalnih novinarskih uredništev v slovenskem obmejnem prostoru bi zmoglo prinašati pozitivno realnejšo sliko v slovenske domove.

Edita Cetinski Malnar, avtorica in voditeljica oddaje Prava ideja na TV Slovenija je povezovala sklop z naslovom **»Pričevanja slovenskih novinarjev, ki so se uveljavili v tujih medijih«**. V njem sosvoje izkušnje inuspešne primerekariere, v sicer neslovenskih medijih, predstavili: Kristjan S. Reisman, Katarina Drlja, Mara Gergoletin p. Ivan Hercog. Spregovorili so o izkušnjah, ki so jih pridobili v svojih karierah in o razmišljanju večjih medijskih hiš, kjer je prioriteta poročanja osredotočena predvsem na konkretne problematične vsebine. Le takšne vsebine lahko namreč zdržijo v teh medijih nekaj časa, v nasprotju s senzacionalističnimi članki, ki na straneh teh časopisov lahko zasedejo le malo prostora, pa še to le za kašen dan ali največ dva.

Mednarodni servis Švicarske družbe za radiotelevizijo www.swissinfo.ch je predstavil direktor švicarske nacionalne službe za radiotelevizijo Peter Schibli. Delovanje omenjenega medija, ki je pomemben partner Organizacije Švicarjev v tujini, je popolnoma neodvisno od trenutne politike vlade. Prek spletnega multividijskega medija, ki ga financira država, je kar 700.000 Švicarjev, ki živijo po svetu, odlično obveščenih o domačih dogajanjih. Vsestranski spletni portal pa postaja tudi vse bolj pomemben vir informacij iz sveta tudi za švicarske medije. Predstavljeni sistem informacijskega mreženja je lahko vzor prizadevanjem Slovenije za vzpostavitev sodobnega stičišča vseh Slovencev po svetu.